

Резюме. В статті проаналізовано актуальність проблеми суверенізації личности, охарактеризовано категорію «психологічна суверенність» як стійкий соціально-психологічний конструкт, який представляє собою умову і результат продуктивної діяльності в різних сферах і тому може корелювати з об'єктивними і суб'єктивними показателями життєвого успіху, адекватними віковій стадії і конкретній життєвій ситуації личности. Психологічну суверенність проінтерпретовано як якісну характеристику особистісного стилю людини, яка проявляється в здатності захищати, розвивати і розширювати своє психологічне простір.

Ключевые слова: особистісна суверенність, психологічне простір личности, особистісна автономність, кристалізація «Я», суверенізація особистісного стилю.

Summary. The article analyzes the relevance of the problem of the sovereignty of the individual. Presents the philosophical and psychological content of the problem as a significant component of existence that defines the strategy of a person's life. Defined theoretical platform and it is proved that the category of "personal sovereignty" requires psychological, physiological and socio-cultural clarification. Comparing the diversity of views about the content, nature and functions of personal sovereignty, which is defined first in psychology the concepts of "authenticity", "autonomy", and later "sovereignty". In most cases, the concept is viewed more as synonyms, and concepts that have their own volume and phenomenology. It is stated that the achievement of psychological sovereignty (personal autonomy) determines the perspective of the study of the individual psychological space and incorporating the complex physical, social and psychological phenomena with which a person identifies himself (territory, personal items, social attachment, installation). Therefore, sovereignty can be regarded in relation to the different dimensions of psychological space. Sovereignty is manifested in the experience of authenticity of our own existence, relevance in spatial-temporal and axiological circumstances of life that promotes the adoption and confidence of the people that it acts in accordance with their own desires and beliefs. It is regulated that the sovereignty of the psychological is sustainable and forms a socio-psychological construct that can be defined as the image and lifestyle of a person. Thus, the psychological sovereignty can be interpreted as a qualitative characteristic of the personal style of the person, which manifests itself in the ability to protect, develop and expand their psychological space.

Key words: personal sovereignty, psychological space of the person, autonomy of the individual, the crystallization of "I", independence of personal style.

УДК 159.841

О.О. ДЕМЧУК, А.М. ВОРОБІЙОВ

АВТЕНТИЧНІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЯКІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА

Останнім часом широкої популярності у психологічній науці набули дослідження етапів і чинників самореалізації та саморозвитку людини на шляху до набуття нею особистісної зрілості. За таких умов особливої актуальності набуває поняття автентичності як показник особистісної зрілості людини. Автентична людина усвідомлює, ким вона є насправді, чого вона хоче і в чому полягає її покликання, доля або професійне призначення.

Ключові слова: автентичність, майбутні психологи, самовизначення, самоактуалізація, індивідуальність, професійна діяльність.

Постановка проблеми. На даний час, актуальним в епоху соціальних змін та інтенсифікації суспільного життя стає вивчення розвитку дорослої людини, зокрема фахівців різних галузей у контексті аналізу їх життєвого шляху, особистісного розвитку, ідентичності та автентичності, оскільки від суб'єктивної картини життя (за Б. Ананьєвим) багато в чому залежить подальша побудова людиною свого життєвого шляху. У цьому контексті важливим є аналіз саме особливостей автентичності особистості як способу життя, що характеризується узгодженістю внутрішнього досвіду (думок, почуттів, фізіологічних станів), відкритістю у поведінці та міжособистісних стосунках з іншими людьми [4].

Проблема автентичної спрямованості особистості досліджується ученими в різних областях знань: біології, медицині, психофізіології, педагогіці, психології, в даний час залишається однією з актуальних в науці, чим визначається і своєчасність розгляду даної проблеми.

За довідниковими даними, автентичність у широкому розумінні тлумачиться як вірогідність, відповідність першоджерелам [6, с. 10]. Представники гуманістичного напрямку психології почали застосовувати це поняття щодо особистості, розглядаючи зокрема автентичність як справжність або природність, істинність людини (Д. Бюдженаль, А. Ленгле, С. Мадді, Р. Мей). У психології автентичності надано увагу й опис у межах проблеми самовизначення і життєтворчості особистості (А. Асмолов, Д. Леонтьєв, В. Слободчиков). Більшість досліджень присвячені вивченню проблеми досягнення автентичності особистістю психолога стверджують, що автентичність людини є фундаментальною основою її індивідуальності і смисловим підґрунтям життєвої та професійної самоактуалізації [2, с. 75].

Однак феномен автентичності особистості майбутнього психолога ще не потрапив у фокус наукового вивчення.

Формування автентичності відбувається на підґрунті біологічних факторів (задатки, тип ВНД), які згодом взаємодіють з психосоціальними (виховання, освіта, досвід). Так, у концепції життєвого шляху, С. Рубінштейн стверджував, що справжнє, автентичне життя можливе лише у знаходженні зв'язків між одиничним і суспільним. Однією з таких життєвих ситуацій вибору та налагодження зв'язків є свідомий вибір професії та подальше становлення професіонала.

За С. Рубінштейном, особистість людини – це її життєвий шлях, її діяльність на цьому життєвому шляху, яка, здатна змінити не тільки життя людини, але і світ навколо неї [5, с. 18]. У цьому контексті прагнення до автентичності можна вважати одним із найважливіших аспектів зрілої особистості. Фахівець, що володіє цією рисою, може здійснювати успішну самореалізацію у професійній діяльності.

Мета статті полягає у розкритті психологічних особливостей автентичної спрямованості майбутніх психологів.

Результати теоретичного дослідження. Стійкий інтерес до даної проблеми обумовлений тим, що в сьогоденній ситуації глобальних змін у світі, суспільстві, найбільш значущими виступають зміни самої людини. Важко сказати, що є первинним: світ стає менш стійким або відбувається нове розуміння природи людини, розуміння того, що людина може бути різною не тільки в плані різноманіття індивідуально-психологічних особливостей, а й в плані корінного розходження основних системоутворюючих принципів, на яких будується поведінка і особистість в цілому [1].

Продукуючи нові погляди на людину та відкриваючи нові можливості її розвитку в сучасних умовах, неklasична психологія створює основу для подальшого переосмислення проблематики людини і переносить акценти з досліджень людини як детермінованої істоти в стабільному світі на дослідження складної і, може бути, до кінця непізнаної істоти в невизначеному світі. Саме тому, ми вважаємо, що звернення до ідеї автентичної спрямованості, як ідеї збереження автономності, особистісної ідентичності і цілісності у відповідь на невизначеність та нестійкість світу, є проблемою сьогодення.

Для майбутнього психолога автентичність є професійно значущою характеристикою, як фахова майстерність представника психологічної науки, що базується першочергово на особистісних, а згодом на діяльнісних якостях. Оскільки автентичність уособлює гармонію внутрішніх індивідуальних характеристик та соціальної самопрезентації, то досягнення цієї риси майбутнім психологам можливе за умови правильного вибору професії, що розповсюджується на науковий, педагогічний та консультативний аспекти. Індикаторами високого рівня автентичності є власне автентичне існування, суверенність, високий самоконтроль, здатність протистояти впливу середовища, активні види копінгу: агресивна поведінка з використанням внутрішніх ресурсів та ресурсів соціального оточення. Автентичність, як ресурс особистісної самоорганізації, через свою унікальність і цілісність, може проявлятися як в ситуаційному аспекті, сприяючи специфічному (не завжди адекватній з точки зору стороннього спостерігача) взаємодії з соціумом, так і в екзистенціальному аспекті, в плані пізнання світу і себе в цьому світі.

Автентичність – це здатність людини у спілкуванні відмовлятися від різних соціальних ролей, що дозволяє проявлятися справжнім, властивим тільки даній особистості думкам, почуттям, емоціям і поведінці. Індикаторами високого рівня автентичності є власне автентичне існування, суверенність, високий самоконтроль, здатність протистояти впливу середовища. У якості індикаторів низького рівня автентичності розглядаються: самовідчуження, депривованість, низький самоконтроль, схильність до впливу середовища, асоціальні копінг-стратегії. Активізація автентичності психологом реалізується через дві потужні функції – рефлексивну та комунікативну. Перша, внутрішнього характеру, сприяє усвідомленню своєї фахової Я-концепції, відповідності зовнішнього іміджу професії своєму глибинному особистісному потенціалу. Зовнішня, комунікативна функція реалізується через відповідність змісту професійної діяльності (викладання, консультування) життєвим прагненням і стратегіям. Гармонія цих функцій є вдалим знаряддям досягнення професіоналізму психолога-консультанта. Дослідник Є. Осін наголошує на позитивній кореляції автентичності зі щирістю, відкритістю, чесністю людини, причому не тільки і не стільки стосовно інших людей, скільки щодо себе самої [3, с. 98].

Накладаючи тези вищезгаданого психолога на обрану проблематику, зауважимо, що прояв автентичності майбутнього психолога може епізодично фігурувати у його фаховій діяльності у процесі свого життя. І навпаки, автентичність у фаховій діяльності веде психолога до більш особистісної автентичності, але водночас робить її менш вільною щодо суспільних запитів.

Євгеній Осін пропонує чотири умови для прояву автентичності особистості:

- усвідомлення або відкритість досвіду внутрішнього і зовнішнього, або чутливість до самого себе, здатність слухати себе;
- набуття довіри до себе або внутрішньої згоди зі своїми почуттями;
- набуття здатності до прийняття рішень, при цьому довіра до себе лежить в основі вільного вибору, будучи єдиним його «достовірним» критерієм;
- здатність діяти навіть у ситуації, коли «внутрішня очевидність» діяльності перестає бути людині явною [3].

Всі ці умови добре співвідносяться з особистістю та професійною діяльністю майбутнього психолога.

Автентичність людини є фундаментальною основою її індивідуальності та смисловим підґрунтям життєвої та професійної самоактуалізації.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Таким чином, автентичність особистості фахівця є складним психічним новоутворенням, яке забезпечує цілісність його Я-концепції і регламентує моральні норми у професійній діяльності. Більше того, автентичність завдяки акумуляції унікальності та цілісності професійної самосвідомості суб'єкта праці, проявляється як ситуативно (через взаємодію з фаховим середовищем), так і узагальнено – через формування сенсу та мотивації професійної діяльності.

Слід відмітити, що системоутворюючим фактором, що впливає на особливості функціональної структури автентичності, є перш за все установка особистості, як психологічна готовність задовольняти системні потреби і здійснювати цілі екзистенціального пізнання життя. Важливим вибором автентичної особистості є вибір соціальності як усвідомленої позиції, як екзистенціальне розуміння того, що самопізнання можливе лише через причетність до універсальних надситуативних змістів буття, які людина відкриває в світі у контексті свого індивідуального бачення. Потрібно звернути увагу та спрямувати всі свої сили на розвиток автентичної спрямованості, яка є невід'ємною складовою майбутнього фахового зростання, а це перш за все набуття певної стійкості внутрішньої позиції, з якою можна контактувати із зовнішнім світом.

Список використаних джерел

1. Зливков В.Л. Автентичність особистості: між принципом реальності та принципом віртуальності / В.Л. Зливков // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. – 2010. – Серія 12. – Випуск 32 (56). – С. 68-74.
2. Зливков В.Л. Термінологічні аспекти використання поняття «автентичність» у сучасній психологічній науці / В.Л. Зливков // Збірник наукових праць. Психологічні науки. – Випуск 2.13 (109). – С. 75-79.
3. Осин Е.Н. Аутентичность / Е.Н. Осин // Экзистенциальная традиция: философия, психология, психотерапия. – 2004. – (5). – Вып. 2. – С. 88-93.
4. Осин Е.Н. Отчуждение как психологическое понятие / Е.Н. Осин // Третья Всероссийская научно-практическая конференция по экзистенциальной психологии : материалы конференции / Под ред. Д.А. Леонтьева. – М. : Смысл, 2007. – С. 97-100.
5. Рубинштейн С.Л. Человек и мир / С.Л. Рубинштейн. – М.: Наука, 1997. – 190 с.
6. Словник української мови: у 11 томах. – Т. 1. – К.: Просвіта, 1970. – С. 10.

References

1. Zlyvkvov V.L. Avtentychnist' osobystosti: mizh pryncypom real'nosti ta pryncypom virtual'nosti / V.L. Zlyvkvov // Naukovyj chasopys Nacional'nogo pedagogichnogo universytetu im. M.P. Dragomanova. – 2010. – Serija 12. – Vypusk 32 (56). – S. 68-74.
2. Zlyvkvov V.L. Terminologichni aspekty vykorystannja ponjattja «avtentychnist'» u suchasnij psihologichnij nauci / V.L. Zlyvkvov // Zbirnyk naukovyh prac'. Psihologichni nauky. – Vypusk 2.13 (109). – S. 75-79.
3. Osin E.N. Autentichnost' / E.N. Osin // Jekzistencial'naja tradicija: filosofija, psihologija, psihoterapija. – 2004. – (5). – Vyp. 2. – S. 88-93.
4. Osin E.N. Otchuzhdenie kak psihologicheskoe ponjatje / E.N. Osin // Tret'ja Vserossijskaja nauchno-prakticheskaja konferencija po jekzistencial'noj psihologii : materialy konferencii / Pod red. D.A. Leont'eva. – M. : Smysl, 2007. – S. 97-100.
5. Rubinshtejn S.L. Chelovek i mir / S.L. Rubinshtejn. – M.: Nauka, 1997. – 190 s.
6. Slovnyk ukrai'ns'koi' movy: u 11 tomah. – T. 1. – K.: Prosvita, 1970. – S. 10.

Резюме. В последнее время широкую популярность в психологической науке получили исследования этапов и факторов самореализации и саморазвития человека на пути к обретению ею личностной зрелости. В таких условиях особую актуальность приобретает понятие аутентичности как показатель личностной зрелости человека. Аутентичный человек осознает, кем он является на самом деле, чего он хочет и в чем заключается его призвание, судьба или профессиональное назначение.

Ключевые слова: аутентичность, будущие психологи, самоопределение, самореализация, индивидуальность, профессиональная деятельность.

Summary. Recently, the popularity in psychological science research stages and factors of self-realization and self-development rights towards entry into personal maturity. Under such conditions becomes especially important concept of authenticity as a measure of personal maturity man. Authentic man realizes who she really is, what she wants and what is its mission, destiny or professional appointment. Authentic professional identity is a complex mental neoplasm, which ensures the integrity of his self-concept and regulating moral standards in their professional activities. Moreover, due to accumulation of unique authenticity and integrity of the professional identity of the subject of labor, manifested as situational (through interaction with the professional environment) and generalized – through the formation of meaning and motivation of professional activity. You need to pay attention and concentrate all their forces on the development of a genuine orientation, which is an integral part of the future professional growth, and is primarily the acquisition of certain internal resistance positions, which can communicate with the outside world. That is why, we believe that the appeal to the idea of authentic direction as the idea of preserving autonomy, personal identity and integrity in response to the uncertainty and instability of the world, a problem today.

Key words: authenticity, future psychologists, self-actualization, personality, professional activity.